

Marijke Breeuwsma (links) en Aafke Jansen.

Foto LC/Niels Westra

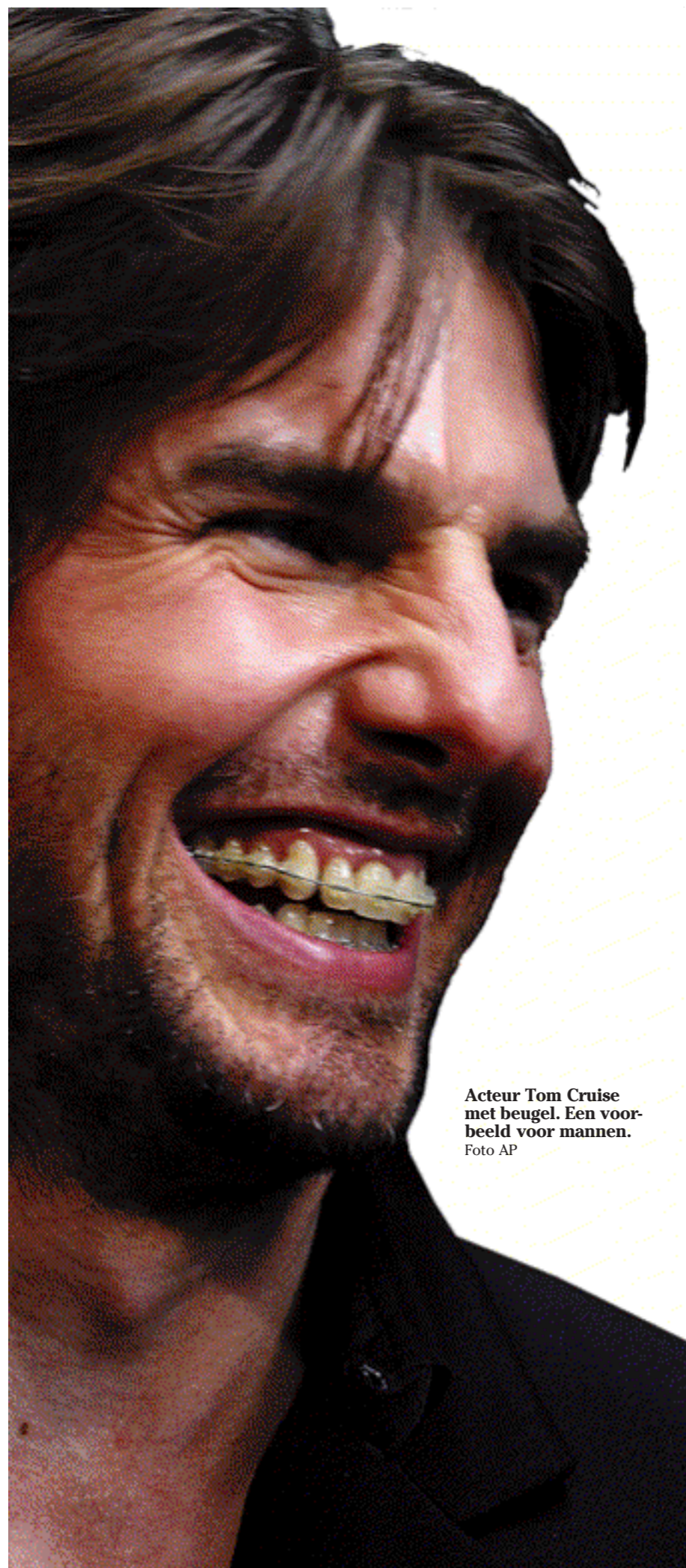
Van scheve tanden kun je afscheid nemen. Niet door, zoals vroeger, over te stappen op een kunstgebit, maar door een jaar of twee met een beugel door het leven te gaan. Nu de kwaliteit van onze gebitten dankzij fluoridehoudende tandpasta's enorm is verbeterd, beseffen mensen dat zij nog een heel leven voor de boeg hebben met het eigen gebit. Steeds vaker maken volwassenen dan ook de keus hun eigen tanden nog eens goed op een rijtje te laten zetten.

Door Maria Delgrosso

Een moeder met een beugel

LEEUWARDER COURANT 3 mei 2003

Acteur Tom Cruise met beugel. Een voorbeeld voor mannen.
Foto AP

Onder kinderen vind je nog steeds de meeste 'beugelbekkies'. De orthodontist ziet ons het liefst op negen- of tienjarige leeftijd voor een beugel in de behandelstoel zitten. Dan willen kinderen nog, ze zijn in de groei en je kunt een boel bijsturen. Maar lang niet alle dertigplussers van nu kregen in hun jeugd die kans. In Amsterdam, waar toen al wel voldoende orthodontisten waren, kwam je eerder in aanmerking dan in Friesland, waar het aanbod aan orthodontisten volstrekt onvoldoende was.

Vandaar dat volwassenen bij de praktijk van Daniël van der Meulen in Leeuwarden al een tijdje zo'n 15 procent van het patiëntenbestand uitmaken. Dat percentage groeit. Van de nieuwe klanten is bij de vrouwen een op de vier volwassen en bij de mannen een op de acht.

Vaak hebben ze er jaren over gedaan om de stap naar de orthodontist te wagen. „Want vroeger kreeg men vaak te horen dat er op oudere leeftijd toch niets meer aan te doen was”, weet Van der Meulen. „Maar inmiddels zijn de materialen en technieken veel beter geworden en het eindresultaat kan ook nog beter worden vastgelegd met een spalkje achter de tanden. Een draadje dat na de behandeling het geheel op zijn plek houdt.”

Marijke Breeuwsma uit Nes in Boarnsterhim heeft zo'n spalkje, nadat ze vanaf november 2001 tot november 2002 zowel boven als onder een beugel droeg. Ze is blij dat ze destijds die stap genomen heeft. „Ik siet hiel bot mei myn ûnderste toskan en tocht eins dat der ien út moast om dat noch goed te krijen.” Haar tandarts wees haar op de mogelijkheid van een beugel, maar het duurde nog vijf jaar voor ze dat aandurfde. „Earst kamen de bern, mar it begûn mei de toskan hieltyd mear te knipen.” Bovendien werd haar ondergebit steeds meer zichtbaar.

Van der Meulen wijst erop dat iedereen daar mee te maken krijgt

bij het ouder worden. „Je gezicht zakt als het ware, in de loop der jaren. Zie je eerst bij het praten vooral de boventanden, later worden de ondertanden meer zichtbaar.” Breeuwsma wilde in ieder geval graag oud worden met een mooi en eigen gebit en denkt dat dit deels te maken heeft met haar jeugd. Haar ouders waren ook altijd zuinig op hun gebit. „Mar doe't ús heit ien kear in klacht hie doe't er fjirtich jier wie, is alles derút lutsen. Dêr hat hy no noch spyt fan.”

De eerste maand met beugel kreeg Breeuwsma ook bijna spijt van haar beslissing. „Der gong fan alles los en it die sear. Ik foel samar 3 kilo ôf”. Maar toen die aanloopproblemen eenmaal achter de rug waren, was ze er gauw aan gewend. Ook een inmiddels 65-jarige inwonster van Terschelling dacht de eerste weken: „Wêr bin ik oan begûn”. Ze was een jaar of zestig toen ze de praktijk van Van der Meulen binnentrapte. Reden: tanden die boven en onder over elkaar heen begonnen te groeien. „Wylst ik altiten in moai en wyt gebit hân hie. Dêrom hat der yn myn jeugd ek noait sprake west fan in bügel.”

De eilandse vond haar eigen gebit lelijk en begon er zelfs last van te krijgen. „In raar gebit skeint sa.” Het verbaast haar dat veel leeftijdsgenoten er niets aan laten doen, zo 'beestachtig' ziet het er bij sommigen uit. „Dan dogge hja fan alles oan it hier, de klean en de make-up, mar net oan it gebit.” Zelf is ze blij dat ze de stap genomen heeft. Geregeld krijgt ze complimenten over haar gebit of verbaasde reacties als ze zegt dat ze haar eigen tanden nog heeft.

Ook Aafke Jansen uit Grou begon het steeds vervelender te vinden dat haar hoektanden over haar andere tanden heengroeiden. „Fyftjn jier ha ik der mei omrûn. Op foto's die ik de mûle hast net mear iepen en by elke kontrôle by de toskedokter begûn ik der wer oer.” De ene tandarts vond het onzin om er iets aan te doen, de ander begon over operaties. Uiteindelijk kwam ze erachter dat

het niet makkelijk zou worden, maar dat ze met een beugel ook een heel eind zou komen.

De beugel zit sinds februari 2002 onlosmakelijk aan haar bovengebitt verbonden. Even lekker in een appel bijten is er niet meer bij en de spinaziebladeren blijven soms ergerlijk hangen, maar Jansen heeft geen spijt van haar keus. „Asto it sa graach wolst, dan is twa jier niks.” Een collega die ze maar een keer per week treft, is elke keer verbaasd over de vorderingen. Bovendien merkt Jansen dat de beugel amper opvalt. Zien mensen het wel, dan krijgt ze alleen maar positieve reacties.

Voor de Terschellingse was dat wel anders. Zij kreeg vaak de vraag voorgelegd waarom ze op die leeftijd nog zo nodig een beugel moest. Van der Meulen herkent die reactie wel, maar is er van overtuigd dat de beugel inmiddels volledig geaccepteerd is. „Mensen hebben meer over voor hun uiterlijk. Ook bij mannen is het een geaccepteerd hulpmiddel geworden.” De acteur Tom Cruise heeft daarbij wel een handje geholpen, denkt Van der Meulen. Hij verscheen gewoon met een beugel in de publiciteit.

Wie volwassenen met een beugel ziet, ziet vrijwel altijd de vaste beugel met de zogenaamde brackets (slotjes) op de tanden gelijmd. Andere beugels, die op de groei van de kaken werken, zijn bij volwassenen niet aan de orde omdat de kaken al zijn uitgegroeid. Aan de kaken is alleen nog wat te doen door middel van een operatie door een kaakchirurg. De beugel die volwassenen dragen zorgt dan ook alleen voor verplaatsing van tanden. Dit hoeft niet langer te duren dan bij kinderen. „De eerste maand gebeurt er bij volwassenen weinig, maar daarna gaat het even snel als bij kinderen. Dit komt mede doordat volwassenen goed gemotiveerd zijn”, aldus Van der Meulen. Ze passen goed op de apparatuur en volgen de instructies goed op.

Beugeldragers hebben er uiteindelijk ook heel wat geld voor

over, ook als de kosten niet worden vergoed. Gemiddeld komen de kosten op €1500 tot €2000 voor een behandeling van twee jaar met controles om de zes weken. Alleen bij zeer ernstige afwijkingen die de functie van het gebit flink aantasten, valt de behandeling onder de hoofdverzekering van het ziekenfonds. Bij een aanvullend pakket wordt een bescheiden bijdrage in de kosten vergoed en er zijn enkele particuliere verzekeraars en aanvullende verzekeringen die een flinke dekking bieden.

Jan de Jong uit Leeuwarden, die sinds mei 2002 onder en boven een beugel draagt, krijgt wel alles vergoed. „Als ik niets aan mijn gebit zou doen, zou ik maagklachten krijgen. Bovendien constateerde de tandarts onregelmatige slijtage van de tanden.” De Leeuwarder stond niet te springen, toen zijn tandarts een beugel adviseerde. „Al dat metaal in je mond. Bovendien: die tanden stonden mijn hele leven al scheef. Dat vond ik niet erg.”

Inmiddels ziet hij het nut van de behandeling wel in. „Er blijft straks een grote plus over, waar ik de rest van mijn leven profijt van heb. Dan stelt een jaar ook niets voor.” Toch heeft hij dat jaar wel moeten afdien. Tussen de maaltijden door is het nemen van koek, snoep of zoethoudende dranken niet aan te raden. „Je bent zomaar weer een kwartier bezig met het schoonmaken van de beugel.” Vervelende reacties heeft hij nooit gehad, wel worden er wel eens geintjes over zijn beugels gemaakt. Zijn zoon was zelfs jaloers toen vader met beugel thuiskwam. „Wanneer krijg ik er nou eens een?”, was zijn reactie.